

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΞΕΝΟ ΤΥΠΟ.
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
THE TIMES ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ 1821

Ευριπίδης Αντωνιάδης*

Περίληψη

Η επανάσταση του 1821 αποτέλεσε συνέπεια των αλλαγών που βίωναν τα κοινωνικά υποκείμενα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας σε οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτιστικό και ιδεολογικό επίπεδο. Η προοδευτική ενδυνάμωση του ρόλου της Ευρώπης πριν την επανάσταση, η αποδυνάμωση των Οθωμανών, η Γαλλική Επανάσταση και ο Διαφωτισμός, η ανάπτυξη της τυπογραφίας και συνάμα η προαγωγή φιλελεύθερων ιδεών που αναφέρονταν στην ανεξαρτησία και στη δικαιοσύνη σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο, συνέβαλλαν στον εθνικό ξεσηκωμό για διεκδίκηση της ελευθερίας και αποτίναξης του Τουρκικού ζυγού. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η Βρετανική εφημερίδα *The Times* δημοσιεύει ειδήσεις που περιγράφουν τις διεκδικήσεις των Ελλήνων για μια ελεύθερη πατρίδα. Διεκδικήσεις που εκφράστηκαν στην επανάσταση του 1821 μέσα από την πέννα της εφημερίδας *The Times* του Λονδίνου.

Λαμβάνοντας υπόψη τον κομβικό ρόλο της επανάστασης, η παρούσα εισήγηση διερευνά την Ελληνική Επανάσταση μέσα από τον τύπο, δίνοντας έμφαση στην ανάλυση χαρακτηριστικών δημοσιευμάτων, μέσω των οποίων αυτή προβάλλεται και αναπαράγεται. Η εφημερίδα *The Times* του Λονδίνου την περίοδο 1821 αποτελεί το πρωτογενές υλικό μελέτης. Συγκεκριμένα με σημείο αναφοράς τη θεωρία του λόγου (discourse), θα εξεταστούν δημοσιεύματα από την Βρετανική εφημερίδα *The Times*, που αναφέρονται στη Ελληνική Επανάσταση και δομούν ένα πεδίο μελέτης που αναδεικνύει τον τύπο ως μέσο καταγραφής των ιστορικών γεγονότων.

Η διάρθρωση της εισήγησης απαρτίζεται από δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση για την θεωρία του Τύπου και τη συμβολή του στην Ελληνική Επανάσταση. Στο δεύτερο μέρος της εισήγησης αναλύεται το περιεχόμενο των δημοσιευμάτων της εφημερίδας *The Times* του Λονδίνου,

* Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό, e-mail: euripides.antoniades@cut.ac.cy Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου

διερευνώντας πως το έντυπο μέσο από την αρθρογραφία του, απεικόνιζε την Ελληνική Επανάσταση. Η εισήγηση ολοκληρώνεται με μία σειρά συμπερασματικών παρατηρήσεων επί του εξεταζόμενου ζητήματος.

Abstract

The revolution of 1821 was a social consequence of the changes experienced by the Ottoman Empire subjects at an economic, social, political, cultural and ideological level. The progressive strengthening of the role of Europe before the revolution, the weakening of the Ottomans, the French Revolution and Enlightenment, the development of printing as well as the promotion of liberal ideas that referred to independence and justice on a political and social level, contributed to the national uprising in order to claim freedom and discard the Turkish domination. In this context, the British newspaper *The Times of London* publishes news that describes the Greek demands for a free homeland. These claims were stated through *The Times of London* during the Greek Revolution of 1821.

Considering the crucial role of the revolution, this paper explores the Greek Revolution through the press, emphasizing on the analysis of distinctive publications, through which this was projected and reproduced. The newspaper *The Times of London* during the period of 1821 was the primary study material. Specifically, with the discourse theory as a point of reference, publications from the British newspaper that refer to the Greek Revolution and structure a field of study that highlights the press as a means of recording historical events, are examined in this paper.

The presentation of the key findings is structured in two parts. The first part refers to the bibliographic overview of the theory of the press and its contribution to the Greek Revolution. The second part, offers a content analysis of the publications of *The Times of London*, investigating how the printed medium, from its articulography, depicted the Greek Revolution. The paper resumes with a series of concluding remarks on the issue under consideration.

Λέξεις Κλειδιά: Ελλάδα, Επανάσταση, Τύπος, The London Times, Μεγάλη Βρετανία, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

1. Εισαγωγή

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 σε μία περίοδο μεγάλων εξεγέρσεων και επαναστατικών κινημάτων. Η σημασία της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 αναδεικνύεται και από το γεγονός ότι οι Ευρωπαϊκές εφημερίδες ασχολήθηκαν με την Ελληνική Επανάσταση (Αργυράκος, 2020). Η εφημερίδα *The Times* είναι μια από τις πιο παλιές και με περισσότερη επίδραση εφημερίδες της Βρετανίας (Encyclopedia Britannica, 2023). Λαμβάνοντας υπ' όψιν τη σημασία και την επιδραστικότητα της εφημερίδας *The Times*, γίνεται αντιληπτό ότι η έρευνα για το πως αντιμετώπισε της Ελληνική Επανάσταση είναι πολύ σημαντική. Καθώς μελετά κανείς τις ειδήσεις και το χαρακτήρα της εφημερίδας *The Times* του Λονδίνου διαπιστώνει ότι η εφημερίδα περιέχει πρωτογενές υλικό και αποτελεί σημαντική ιστορική πηγή για τις εξελίξεις που συμβαίνουν στην Ελλάδα.

Εδώ και πολλές δεκαετίες διεξάγεται στην δημόσια σφαίρα, μια συζήτηση για τον ρόλο και την θέση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) στην διαμόρφωση της άποψης της κοινής γνώμης. Στις συζητήσεις μεταξύ των μελετητών κυριαρχεί η άποψη, ότι τα ΜΜΕ έχουν αποκτήσει μια δυναμική επιρροής προς την κοινή γνώμη, η οποία αποτελεί τον βασικό στοιχείο προς στην διαμόρφωση της άποψης της. Σημειώνεται επίσης ότι, τα ΜΜΕ διαδραματίζουν και διαμεσολαβητικό ρόλο στις σχέσεις εξουσίας και θεσμών στο πλαίσιο ενός κοινωνικού διαλόγου μεταξύ των ΜΜΕ και της Κοινωνίας των Πολιτών. Επομένως τα ερευνητικά μας ερωτήματα είναι:

1. Πως απεικονίζει την Ελληνική Επανάσταση η εφημερίδα *The Times* του Λονδίνου;
2. Με ποιο τρόπο συνέβαλε η εφημερίδα *The Times* του Λονδίνου στον εθνικό ξεσηκωμό κατά της Οθωμανικής αυτοκρατορίας;
3. Ποιο ήταν το περιεχόμενο της εφημερίδας *The Times* του Λονδίνου (ειδήσεις, σχόλια, πρωταγωνιστές κ.α.) για την Ελληνική Επανάσταση;

Στην ανακοίνωση αυτή επιχειρείται μια καταγραφή και ερμηνεία του τρόπου με το οποίο η βρετανική εφημερίδα *The Times* του Λονδίνου,

απεικονίζει την επανάσταση των Ελλήνων το 1821 στην κοινή γνώμη. Η μελέτη και η καταγραφή καταγραφεί της εξέλιξης παρελθόντων γεγονότων από φύλλο σε φύλλο μιας φημισμένης βρετανικής εφημερίδας, η γλώσσα και το ύφος αποτελούν στοιχεία για τη μελέτη των κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών και συνηθειών και συμβάλουν στην καλλιέργεια κριτικής σκέψης του αναγνώστη. Αναλύοντας τον λόγο μια ιστορικής βρετανικής εφημερίδας, το περιεχόμενο των ειδήσεων, ερευνητές και μελετητές διαπιστώνουν τις τάσεις έκφρασης, την αντίληψη των ειδήσεων που λαμβάνουν μέρος και διαμορφώνουν τη δημόσια ατζέντα της εποχής κατά την οποία σημαντικά και ιστορικά γεγονότα συμβαίνουν και δημοσιεύονται στις στήλες της εν λόγω εφημερίδας.

2. Ο ρόλος του Τύπου

Με το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης, η Βρετανική εφημερίδα *The Times* δημοσιεύει ειδήσεις σχετικά με την απαίτηση των Ελλήνων για ελευθερία. Ο ίδιος ο Κοραΐς αναδεικνύει τον ρόλο και την σημασία του τύπου αφού συμβούλεψε τους συμπατριώτες του για τη σύσταση εφημερίδας «εις διάδοσιν ειδήσεων». Στην εφημερίδα *The Times* το 1821 δημοσιεύονταν ειδήσεις για την κήρυξη της Επανάστασης από τον Παλαιών Πατρών Γερμανό.

Στόχος μας είναι να αναδείξουμε τον ρόλο του τύπου που διαδραματίζει σημαντικό ρόλο αφού διαμορφώνει τα γεγονότα και τη σημαντικότητα τους. Ο τύπος αποτελεί πεδίο έρευνας, *πσθ* καθώς κυκλοφορεί και τοποθετείται καθημερινά μέσα από την έκδοση του, στην δημόσια κοινωνική σφαίρα σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι εφημερίδες έχουν επηρεάσει ακόμα και την ιστορία των κρατών, καθώς αποτελούν κινητήριο μοχλό του πολιτισμού και ιδεολογικό καθοδηγητή της κοινής γνώμης (Κομίνης, 2002). Οι εφημερίδες περιλαμβάνουν στις στήλες τους πολλές πληροφορίες που αφορούν το παρελθόν, για τις οποίες ιστορικοί, εκπαιδευτικοί, ερευνητές, επιστημαίνουν συχνά την αξία τους για το ευρύ κοινό, τονίζοντας το ρόλο τους στην εκπαίδευση και δια-βίου μάθηση. (Stoker, 1999· Παραιοαννου, Pange, Toki & Pange, 2011).

Η ανάγνωση ειδήσεων που αφορά το παρελθόν από φύλλο σε φύλλο μιας εφημερίδας, η σύνταξη και το ύφος ενός παραδοσιακού μέσου, συμβάλλουν στην μελέτη των συνθηκών που επικρατούσαν την περίοδο που η εφημερίδα εκδιδόταν. Οι μελετητές του τύπου, ιδιαίτερα μιας ιστορικής εφημερίδας, όπως στη περίπτωση της εφημερίδας *The Times* του Λονδίνου, απεικονίζουν τις συνθήκες που επικρατούσαν πριν 200 χρόνια σε σχέση με την Ελληνική επανάσταση και διαμορφώνουν την πραγματικότητα της εποχής μέσα από τις ειδήσεις που δημοσιεύονται.

Συνάμα, ως πρωτογενές υλικό η εφημερίδα δημοσιεύει αυτούσιες πληροφορίες, τις οποίες μετέπειτα ο ερευνητής, μελετητής μπορεί να συγκεντρώσει το υλικό του προς μελέτη, διερεύνηση και διαπίστωση. Η βρετανική εφημερίδα *The Times* του Λονδίνου επιλέγηκε να μελετηθεί, καθώς χαρακτηρίζεται ως έγκυρη και φέρει ιστορική αξία ως προς το περιεχόμενο της.

Προκειμένου να γίνει κατανοητό το εύρος των θεμάτων και τα ερωτήματα που προκύπτουν κατά την προσέγγιση του υλικού μιας ιστορικής εφημερίδας, θα εστιάσουμε σχετικά στα περιεχόμενα μιας εφημερίδας που εκδίδεται πριν 200 χρόνια, τον 18^ο αιώνα. Στα αρχικά στάδια διαχείρισης της ύλης μιας ιστορικής εφημερίδας θα πρέπει να διερευνηθεί και να οριστεί ο χαρακτήρας της εφημερίδας, ο ρόλος και η «θέση» της στον παρελθόντα χώρο και χρόνο έκδοσης και η εγκυρότητα του περιεχομένου της. Στην ανακοίνωση συζητείται η Ελληνική επανάσταση και ο ξένος τύπος η περίπτωση της εφημερίδας *The Times* του Λονδίνου.

3. Η εφημερίδα The Times του Λονδίνου

Ιστορικά η εφημερίδα *The Times* στην Ελληνική γλώσσα αναφέρεται ως *Τάιμς* του Λονδίνου, είναι βρετανική εφημερίδα που σήμερα συμπληρώνει 247 χρόνια κυκλοφορίας, αφού εκδόθηκε για πρώτη φορά την πρωτοχρονιά του 1785 στο Λονδίνο (Tate). Ως εκδοτικό προϊόν είναι αποδεκτό ότι ανήκει στον τύπο που εκδίδεται στη Μεγάλη Βρετανία. Η έκδοση αυτής της εφημερίδας ευνοήθηκε από την ελευθεροτυπία και

τις κοινωνικές αρχές της Μεγάλης Βρετανίας. Συνεπώς, η εφημερίδα The Times του Λονδίνου αποτελεί τμήμα της ιστορίας του βρετανικού Τύπου, εφόσον κυκλοφορεί μέχρι και σήμερα στην Βρετανία. Μελετώντας την Βρετανική εφημερίδα παρατηρούμε ότι η ύλη της δεν περιορίζεται στα γεγονότα που διαδραματίζονται στη Μεγάλη Βρετανία και την Ελλάδα, αλλά επεκτείνεται στην Ευρώπη, Ασία, Αμερική, Αφρική. Η ιεράρχηση των πολιτικών ειδήσεων διαμορφώνεται από τη σημαντικότητα αυτών και από το μέγεθος των αντιδράσεων που προκαλούν στις ισχυρές χώρες της Ευρώπης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα δημοσιεύματα αναφορικά με την Ελληνική επανάσταση, τα οποία κατέχουν περίοπτη θέση στην έκδοση της εφημερίδας.

Σήμερα, η εφημερίδα ανήκει στον εκδοτικό όμιλο News Corporation του μεγιστάνα Ρόμπερτ Μέρντοχ. Την τότε περίοδο σχεδόν ανά παγκόσμια το όνομα The Times χρησιμοποιήθηκε από πολλές εφημερίδες σε ολόκληρη την υφήλιο. Τότε είχαμε The Times of India, The New York Times, The Irish Times κλπ. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της εφημερίδας The Times του Λονδίνου είναι ότι χρησιμοποιεί την γραμματοσειρά Times New Roman, η οποία κατά την άποψη των συντακτών της εφημερίδας της προσφέρει υψηλή ικανότητα αναγνωσιμότητας (Propaganda News, 2022). Όπως αναφέρει ο Λουλές (1987), η εφημερίδα αυτή -συντηρητική στην επίσημη γραμμή της, άλλα με κάποιο βαθμό ανεξαρτησίας από πολιτικές παρατάξεις - ιδρύθηκε το 1783. Διακρινόταν για την αυθεντική της πληροφορόρηση σε νομικά και κοινοβουλευτικά θέματα και προπαγάνδιζε την θρησκευτική ελευθερία και την ελευθερία του εμπορίου. Σύμφωνα με τα στατιστικά χρήσης για την έντυπη και την ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας The Times και οι Sunday Times παρατηρούμε ότι αγγίζει το ρεκόρ των 16 εκατομμυρίων αναγνωστών το μήνα. (Newsworks, 2022)

4. Μεθοδολογία

Η ανάγκη για οργάνωση και προβολή των πληροφοριακών στοιχείων μιας εφημερίδας γίνεται ιδιαίτερα επιτακτική, όταν η εφημερίδα αυτή

χαρακτηρίζεται παλαιότυπη και φέρει ιστορική αξία ως προς το περιεχόμενο της. Προκειμένου να γίνει κατανοητό το εύρος των θεμάτων και τα ερωτήματα που προκύπτουν κατά την προσέγγιση του υλικού της εφημερίδας The Times του Λονδίνου θα εστιάσουμε την προσοχή μας στα περιεχόμενα μιας εφημερίδας που κυκλοφορεί τον 18^ο αιώνα.

Σκοπός της μελέτης είναι η καταγραφή της Ελληνικής Επανάστασης μέσα από την Βρετανική εφημερίδα The Times. Καταγράφηκαν ειδήσεις που αφορούν την επανάσταση όπως δημοσιεύονται στην συγκεκριμένη εφημερίδα. Το αρχείο της εφημερίδας The Times του Λονδίνου στην διεύθυνση <https://www.thetimes.co.uk/archive/> Το αρχείο εφόσον γίνεις συνδρομητής σου δίνει την δυνατότητα να ψάξεις με λέξεις κλειδιά. Σ' αυτή την περίπτωση χρησιμοποιήσαμε τον όρο Greek revolution και το περιορίσαμε στη χρονιά 1821. Τα αποτελέσματα προκύπτουν από καταγραφή των σχετικών με την θεματολογία ειδήσεων – δημοσιευμάτων (σύνολο 132) που δημοσιεύθηκαν στην εφημερίδα The Times του Λονδίνου κατά το χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο του 1821 μέχρι και τον Δεκέμβριο της ίδιας χρονιάς. Πιο συγκεκριμένα εξετάσαμε ειδήσεις της εφημερίδας The Times του Λονδίνου και τον τρόπο με τον οποίο απεικόνισαν της Ελληνική επανάσταση στην κοινή γνώμη. Η έρευνα περιλάμβανε την διεξαγωγή σχετικής καταγραφής ειδήσεων και τον προσδιορισμό των κυριότερων ειδήσεων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της κάλυψης της Ελληνικής επανάστασης.

Διαβάσαμε και εντοπίσαμε σε πρώτη φάση το εμπειρικό υλικό, δηλαδή την είδηση ή τις ειδήσεις που αφορούν την μελέτη. Στην δεύτερη φάση απομονώνουμε τις ειδήσεις που αφορούν το θέμα. Στην τρίτη φάση γίνεται η ταξινόμηση, δηλαδή η συγκρότηση των θεμάτων σε κατηγορίες. Στην τελευταία φάση γίνεται η παρουσίαση των δεδομένων, η ανάλυση και η ερμηνεία. Αφορά την τελική φάση όπου εξάγονται τα συμπεράσματα. Η θεματική ανάλυση μας βοηθά να απαντηθούν ερωτήματα, όπως για παράδειγμα ποια είναι η εικόνα της Ελληνικής επανάστασης και η εικόνα του ξένου τύπου με ιδιαίτερη έμφαση στην βρετανική εφημερίδα του Λονδίνου

The Times. Επίσης, με την ταξινόμηση και την κατηγοριοποίηση των ειδήσεων μπορούμε να έχουμε συγκεκριμένες διαφορετικές θέσεις/απόψεις που διατυπώνονται. Επιλέξαμε την χρονολογία 1821 γιατί ήταν η χρονιά που εκδηλώθηκε η Ελληνική επανάσταση. Η μέθοδος προσέγγισης που χρησιμοποιήσαμε είναι η ανάλυση περιεχομένου. Πρόκειται για μια μέθοδο ανάλυσης που μπορεί να εφαρμοσθεί σε όλες τις μορφές γραπτού λόγου, όπως κείμενα, έγγραφα, ειδήσεις κλπ. (Ιωσηφίδης, 2003)

Αναλυτικότερα, η μελέτη ασχολείται με την ανάλυση περιεχομένου, όπως εμφανίζεται μόνο στις ειδήσεις που πραγματεύονται με ζητήματα που αφορούν την Ελληνική επανάσταση. Χρησιμοποιώντας τον συνδυασμό ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης περιεχομένου, έγινε προσπάθεια να καταγραφούν αναφορές για την Ελληνική επανάσταση, καθώς και χρήση ορισμένων λέξεων, εκφράσεων που συμβάλλουν στην απεικόνιση των γεγονότων και την ανάδειξη τους προς το αναγνωστικό κοινό. Επιχειρώντας να προσδιορίσουμε το πλαίσιο αναφοράς των ειδήσεων κατατάξαμε τις ειδήσεις σε θετικές, αρνητικές και ουδέτερες. Η διάκριση αυτή στην εν λόγω εφημερίδα παρουσιάζει ενδιαφέρον δεδομένου ότι εντοπίζεται η θέση ενός ξένου εντύπου κατά πόσο υπάρχει εξισορροπημένη ειδησεογραφία, εφόσον τα δημοσιεύματα της The Times του Λονδίνου έχουν ισορροπημένη θεματικής πλαισίωσης ως προς την Ελληνική επανάσταση. Απευθύνονται σε ένα αναγνωστικό κοινό που προτιμά σε λεπτομερείς και σε βάθος αναλύσεις των ειδήσεων. Με άλλα λόγια η βρετανική εφημερίδα προσφέρει περισσότερη τρέχουσα ενημέρωση, δίνοντας έμφαση σε ειδήσεις – ρεπορτάζ και επιστολές.

5. Αποτελέσματα

Παρακάτω παρατίθενται σε γραφήματα και σε πίνακα τα στατιστικά για την εφημερίδα με ξεχωριστές αναφορές που αφορούν πρωτοσέλιδες ειδήσεις που δημοσιεύονται κατά τη διάρκεια του χρονολογικού έτους 1821 με θέμα τους Έλληνες και την Ελληνική Επανάσταση.

Γράφημα 5.1: Χαρακτηρισμός Δημοσιεύματος



Στη μεταβλητή *Χαρακτηρισμός Δημοσιεύματος* (Γράφημα 5.1) των ειδήσεων της εφημερίδα *The Times* παρατηρούμε ότι ο υψηλό ποσοστό των ειδήσεων έχουν θετικό χαρακτήρα ως προς την Ελληνική επανάσταση. Δηλαδή ποσοστό 97% των ειδήσεων έχουν θετικό χαρακτήρα ενώ ουδέτερο παρουσιάζουν το 3%. Δημοσιεύματα με αρνητικό χαρακτήρα δεν υπάρχουν. Από τα ποσοστά της εν λόγω εφημερίδας μπορούμε να συμπεράνουμε ότι υπάρχει ισχυρή τάση θετικής κάλυψης της Ελληνικής Επανάστασης.

Γράφημα 5.2: Πλήθος ειδήσεων



Στη θεματολογία της εφημερίδας *The Times* παρατηρούμε ότι έχουμε 31 ειδήσεις που επικεντρώνονται στην Ελληνική Επανάσταση. Αναλυτικότερα ως προς Γράφημα 5.2 η μεταβλητή «ειδήσεις για την Ελληνική επανάσταση» βλέπουμε ότι ο Απρίλιος και ο Αύγουστος είναι οι μήνες που έχουν υψηλό ποσοστό ειδήσεων με 23%. Δημοσιεύει τότε η *The Times*:

- The Turks after bombarding the town of Patras and burning many houses had been reinforced from Lepanto and Trippoliza and they finally obliged the Greeks to fly to Zante in a great number. Many Greeks priests and other inhabitants had been killed and a church demolished. (28/4)
- The Turkish soldiery seized with a superstitious iterror exclaimed. The infidel Ypsilanti whom we are seeking upon earth has ascended to the skies to fight with us from thence. (8/8)
- The hatred that he bears to the Greeks, refugees from Patras who have found an asylum in our country, the Greeks have succeeded against the Turks. (12/8)
- A vessel from Messina brings intelligence that the squadron of Tripoli consisting of a corvette, three polacres, a brig, and a xebec, has fallen into the hands of the Greeks. (27/8)
- however unavoidable while the dominion of Greece remains with turkey can hardly fail to be perverted and abused. (31/8)

Πίνακας 5.1: Μέγεθος δημοσιεύματος

| Μέγεθος Δημοσιεύματος (cm ²) | 1821 | Σύνολο | % |
|--|-----------|-----------|-----|
| Μικρό | 19 | 19 | 61 |
| Μεσαίο | 12 | 12 | 39 |
| Μεγάλο | -- | -- | -- |
| Σύνολο | 31 | 31 | -- |
| % | | | 100 |

Η μεταβλητή μας περιγράφει το μέγεθος των δημοσιεύματος (Πίνακας 5.1) όπου τα μικρά δημοσιεύματα υπερτερούν κατά 22 μονάδες (61%) των μεσαίων δημοσιευμάτων. Μικρά δημοσιεύματα είναι τα δημοσιεύματα που καλύπτουν πολύ σύντομες αλλά σε αρκετές φορές πολύ έγκυρες, ουσιώδεις και εύστοχες ειδήσεις ενώ μεσαία δημοσιεύματα είναι τα δημοσιεύματα που καλύπτουν σε γενικές γραμμές την είδηση, ενώ τα μεγάλα δημοσιεύματα καλύπτουν ολόκληρη την σελίδα τη εφημερίδας που τέτοιες ειδήσεις δεν δημοσιεύονται στην Βρετανική εφημερίδα.

Πίνακας 5.2 Σελίδα Άρθρου

| Σελίδα Άρθρου | 1821 | Σύνολο | % |
|---------------|-----------|-----------|------------|
| 1η Σελίδα | -- | -- | |
| 2η Σελίδα | 26 | | 84 |
| 3η Σελίδα | 5 | 5 | 16 |
| 4η Σελίδα | | | |
| Σύνολο | 31 | 31 | 100 |
| % | | | 100 |

Από τον πίνακα μεταβλητής σελίδα άρθρου (Πίνακας 5.2), παρατηρούμε ότι στα 31 συνολικά άρθρα που συλλέξαμε η κατηγορία 2^η σελίδα έχει 84% γεγονός που δείχνει την σημαντικότητα αλλά και την βαρύτητα των ειδήσεων για την Ελληνική επανάσταση ώστε να δημοσιεύονται στην δεύτερη σελίδα, ενώ ακολουθεί η κατηγορία 3^η σελίδα με 16%.

Πίνακας 5.3 Προέλευση Πηγών

| Προέλευση Πηγών | 1821 | % |
|-------------------|------|----|
| French papers | 20 | 65 |
| Leghorn – Livorno | 2 | 7 |
| Constantinople | 2 | 7 |
| Vienna | 1 | 3 |

| | | |
|--------------------------------|-----------|------------|
| London | 1 | 3 |
| Genoa | 1 | 3 |
| German Papers | 1 | 3 |
| Turkish Empire | 1 | 3 |
| American Papers | 1 | 3 |
| From the frontiers of Moldavia | 1 | 3 |
| Σύνολο | 31 | |
| % | | 100 |

Η μεταβλητή *προέλευση πηγών* (Πίνακας 5.3) μας δείχνει την ενίσχυση και τη σημασία που δίνεται στις ειδήσεις οι οποίες δημοσιεύονται εκτός συνόρων και δημοσιεύθηκαν στην εφημερίδα. Επίσης η σπουδαιότητα της δημόσιας επικοινωνίας των ειδήσεων αποτελεί η πηγή προέλευσης των ειδήσεων. Στην έρευνα μας παρατηρούμε ότι μεγάλο ποσοστό προέλευσης πηγών είναι η French Papers (65%), γεγονός που δείχνει τις στενές σχέσεις της βρετανικής εφημερίδας με τις French Papers. Ακολουθεί με 7% η Leghorn – Livorno και Constantinople λόγω τις γεωγραφικής τοποθεσίας που εκδηλώνεται η Ελληνική επανάσταση αφού γειτνιάζει με τις δυο πόλεις. Σημαντική παρατήρηση αφορά και το ποσοστό προέλευσης πηγών (3%) σε άλλες πόλεις όπως Βιέννη, Λονδίνο, Τζένοα, κλπ. λόγω τις παρουσίας και δράσης των Ελλήνων της διασποράς αλλά και των ξένων φιλελλήνων. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην χώρα που λαμβάνουν μέρος τα γεγονότα δεν υπάρχει ποσοστό προέλευσης λόγω της εκρηκτικής και έκρυθμης κατάστασης που επικρατούσε στην χώρα τότε.

Πίνακας 5.4 Τόπος Επανάσταση

| | |
|--------------------------|------|
| Τόπος Επανάστασης | 1821 |
| Wallachin and Moldavia | 13 |
| Morea (Peloponnese) | 7 |
| Patra | 5 |

| | |
|-----------------|-----------|
| Tripolliza | 3 |
| Ionian Islands | 3 |
| Candia or Crete | 2 |
| Macedonia | 2 |
| Salonica | 2 |
| Thessallia | 2 |
| Calamata | 2 |
| Cyprus | 2 |
| Adrianople | 1 |
| Ydra | 1 |
| Illyria | 1 |
| Tripoli | 1 |
| Cephalonia | 1 |
| Zante | 1 |
| Galaxidi | 1 |
| Corinth | 1 |
| Zifouni | 1 |
| Thermopylan | 1 |
| Livadia | 1 |
| Σύνολο | 54 |

Η μεταβλητή *τόπος επανάστασης* (Πίνακας 5.4) απεικονίζει τα σημεία, τοποθεσίες που έγιναν συγκρούσεις και μάχες. Δηλώνει το πάθος των Ελλήνων για ελευθερία και αποτίναξη του Τουρκικού κατοχικού ζυγού. Η Μολδοβλαχία θεωρείτε σημείο αναφοράς γιατί αποτελούσε κυρίως καταφύγιο όλων των καταδιωγμένων από τους Τούρκους Ελλήνων του ελλαδικού χώρου και τούτο από ένα σπουδαίο λόγο. Σύμφωνα με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου (1812) η Τουρκία δεν είχε το δικαίωμα μεταφοράς

στρατού στις χώρες αυτές χωρίς προηγούμενη άδεια της Ρωσίας. Οποιαδήποτε παραβίαση αυτού του όρου θα προκαλούσε Ρωσοτουρκικό πόλεμο. Αυτός ήταν και ο λόγος που ξεκίνησε η οργάνωση της επανάστασης των Ελλήνων απ' αυτή την περιοχή, τόσο εκ μέρους των μυημένων στη Φιλική Εταιρεία, όσο και από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη. Η έκβαση της επανάστασης στη Μολδοβλαχία ήταν ολέθρια για την ελληνική πλευρά, ωστόσο οι συνέπειές της αξιολογούνται θετικά, καθώς χάρις σε αυτήν κινητοποιήθηκε μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης, υπήρξε διεθνής συγκίνηση για τη θυσία των ανδρών του Ιερού Λόχου και ευνοήθηκε σε έναν βαθμό η εξέγερση στην υπόλοιπη χώρα όπως Πελοπόννησο (Morea), Πάτρα, Τριπολιτσά, Ιόνια νησιά, Κρήτη.

Πίνακας 5.5 Εστίαση σε Πρωταγωνιστές

| Εστίαση σε Πρωταγωνιστές | 1821 | % |
|--------------------------------------|-----------|------------|
| Αλέξανδρος Υψηλάντης | 6 | 24 |
| Αλή Πασάς | 3 | 10 |
| Γρηγόρης Υψηλάντης | 1 | 4 |
| Καραβιάς (αξιωματικός του Υψηλάντη), | 1 | 4 |
| Μοχάμεντ Αλή | 1 | 4 |
| Πασάς της Θεσσαλονίκης | 1 | 4 |
| Βασιλιάς Γεώργιος, | 3 | 10 |
| Καγκελλάριος Μέτερνιχ | 3 | 10 |
| Αρχιεπίσκοπος Γερμανός, | 1 | 4 |
| Γιουσέφ Πασά | 1 | 4 |
| Καπετάνιος Γούρας | 1 | 4 |
| Αυτοκράτορας Αλέξανδρος (Ρωσίας) | 3 | 10 |
| Πατριάρχης Κωνσταντινούπολης | 1 | 4 |
| Σέρβος Θεόδωρος | 1 | 4 |
| Σύνολο | 27 | 100 |

Από τον πίνακα μεταβλητής *εστίαση πρωταγωνιστών* (Πίνακας 5.5) ο Αλέξανδρος Υψηλάντης συγκεντρώνει ποσοστό 24% και υπερτερεί των Αλή Πασά, του Βασιλιά Γεώργιου, του Αυτοκράτορα Αλέξανδρου της Ρωσίας και του Αυστριακού Καγκελάριου Μέτερνιχ που συγκεντρώνουν 10% αντίστοιχα. Οι Γρηγόρης Υψηλάντης, Καραβιάς, Μοχάμεντ Αλή, ο Πασάς της Θεσσαλονίκης, Αρχιεπίσκοπος Γερμανός, Γιουσέφ Πασάς, Καπετάνιος Γούρας, Πατριάρχης Κωνσταντινούπολης και ο Σέρβος Θεόδωρος συγκεντρώνουν από 4% αντίστοιχα.

Πίνακας 5.6 Θέμα είδησης

| Ημερομηνία Είδησης | Θέμα Είδησης |
|-------------------------------------|---|
| 30/3, 19/4, 24/4, 31/8, 5/11, 29/11 | Insurrection |
| 12/4, 8/11, 29/11 | revolution, new Greek army, decapitation, Greek empire |
| 16/4, 23/4 | the Greek merchants |
| 19/4 | Greek officers, revolution |
| 24/4 | Armies of Prince Ypsilanti, insurgents, interminable war |
| 28/4 | The Turks after bombarding the town of Patras and burning many houses had been reinforced from Lepanto and Trippoliza and they finally obliged the Greeks to fly to Zante in a great number. Many Greeks priests and other inhabitants had been killed and a church demolished. |
| 8/8 | The Turkish soldiery seized with a superstitious terror exclaimed. The infidel Ypsilanti whom we are seeking upon earth has ascended to the skies to fight with us from thence. |
| 12/8 | The hatred that he bears to the Greeks, refugees from Patras who have found an asylum in our country, the Greeks have succeeded against the Turks. |

| | |
|-------|--|
| 27/8 | A vessel from Messina brings intelligence that the squadron of Tripoli consisting of a corvette, three polacres, a brig, and a xebec, has fallen into the hands of the Greeks. |
| 31/8 | however unavoidable while the dominion of Greece remains with turkey can hardly fail to be perverted and abused |
| 26/9 | Greek forces |
| 29/9 | overthrow of the Turks is described to have been complete |
| 29/9 | independence to three million of Greeks inhabitants |
| 5/10 | Greek refugees who have escaped from the fury of the Turks. |
| 17/10 | the Turks are causing the Greek churches to be rebuild |
| 2/11 | general destruction |
| 5/11 | burn the Turkish vessels |
| 8/11 | persecutions against the Greeks |
| 10/11 | Greek nation. Greek Flag |
| 15/11 | Greek vessels |
| 29/11 | Greek army, the fighting was hand to hand and the Greeks remained conquerors. |
| 29/11 | that the Greek were in the most abject state of slavery |
| 29/11 | Greek rebels |

Όσο αφορά την μεταβλητή *θέμα είδησης* παρατηρούμε ότι το κυρί-αρχο μοτίβο σε αυτές τις ειδήσεις είναι το πολεμικό - συγκρουσιακό. Οι συντάκτες των ειδήσεων χρησιμοποιούν όρους όπως Greek nation, Greek flag, Greek vessels, Greek army, Greek forces, burn the Turkish vessels, όπου περιγράφουν την επιθυμία των Ελλήνων να πολεμήσουν για να

αποκτήσουν ελευθερία τους. Το μεγαλείο της ψυχής, τα αποθέματα του φρονήματος και του ηρωισμού των αγωνιστών της ελευθερίας, η προσήλωση στις αρχές και αξίες, η αγάπη και η αφοσίωση στην πατρίδα περιγράφονται μέσα από τις ειδήσεις της Βρετανικής εφημερίδας. Τότε οι Φιλικοί δημιούργησαν επαναστατικές εστίες από τη Μακεδονία ως την Κρήτη. Οι επαναστάτες αφορίστηκαν από τη σύνοδο του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως αλλά οι οθωμανικές αρχές προχώρησαν σε σφαγές αμάχων και εκτελέσεις προυχόντων συμπεριλαμβανομένου του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε'. Ο επαναστατικός αναβρασμός εκείνων των ημερών ήταν τόσο μεγάλος που καθιστούσε πια επικίνδυνη την αναβολή της εξέγερσης ενώ σε διάφορες περιοχές της Πελοποννήσου έλαβαν μέρος επιθέσεις εναντίον Μουσουλμάνων. Αργότερα, οι πελοποννησιακές δυνάμεις με επικεφαλής τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη πολιορκήσαν το κάστρο της Τριπολιτσάς, την οποία και κατέλαβαν. Η εκστρατεία του Υψηλάντη απέτυχε και σε σύντομο χρονικό διάστημα τα οθωμανικά στρατεύματα έσβησαν τις περισσότερες από τις επαναστατικές εστίες της ηπειρωτικής Ελλάδας όμως οι επαναστάτες κατάφεραν να υπερισχύσουν στην Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα και σε πολλά νησιά του Αιγαίου.

6. Επίλογος

Η εφημερίδα *The Times* του Λονδίνου κρατά μια στάση στήριξης της Ελληνικής επανάστασης αφού από τις αρχές Απριλίου του 1821 δημοσιεύει ειδήσεις που περιγράφουν την τάση των Ελλήνων μέσα από επαναστατικές ενέργειες για αποτίναξη του Τουρκικού ζυγού αφού για αιώνες ζουν στην σκλαβιά και επιθυμούν ελευθερία. Στόχος μας ήταν να δώσουμε έμφαση σε ειδήσεις που αφορούσαν την Ελληνική επανάσταση γιατί πιστεύουμε ιδίως εκείνη την εποχή η *The Times* αποτελούσε φάρος της ενημέρωσης της κοινής γνώμης.

Επίσης, η Βρετανική εφημερίδα τονίζει την επιθυμία των Ελλήνων για ελευθερία και δεν εξαρτάται από δολοπλοκία ξένων κυβερνήσεων. Επιπρόσθετα, γίνεται αναφορά ότι από την ίδρυση ενός Ελληνικού κράτους

θα επωφελούνταν η Ρωσία και η Αυστρία. Αυτό δηλώνει την διάθεση και την θέση της εφημερίδας σχετικά με την εξέλιξη της Ελληνικής επανάστασης και καθοδηγεί με αυτό τον τρόπο την κοινή γνώμη.

Από την ανάλυση των στοιχείων διακρίνει κανείς ότι η εφημερίδα The Times του Λονδίνου το 1821 παρουσιάζει:

- Το μέγεθος του δημοσιεύματος όπως και η σελίδα δημοσιεύματος έχουν την σημασία του. Ο τύπος έχει την ικανότητα να δημοσιεύει ειδήσεις οι οποίες συμφώνα με το μέγεθος του να απεικονίζουν την βαρύτητα της είδησης. Δηλαδή η σημαντικότητα της έναρξης της Ελληνικής επανάστασης εστιάζεται στην σελίδα ώστε να τραβήξει την προσοχή του αναγνώστη αλλά και να παρουσιάσει την σημαντικότητα και το περιεχόμενο της είδησης.
- Παρατηρούμε ότι τα δημοσιεύματα έχουν ισχυρό θετικό χαρακτήρα αφού το περιεχόμενους τους περιγράφουν τον αγώνα των Ελλήνων για ελευθερία και αποτίναξη του Τουρκικού ζυγού.
- Η εφημερίδα έχει ως προέλευση πηγών, French papers, Leghorn – Livorno, Constantinople ενώ η εστίαση σε πρωταγωνιστές ο Αλέξανδρος Υψηλάντης συγκεντρώνει ποσοστό 24% και υπερτερεί των Αλή Πασά, του Βασιλιά Γεώργιου, του Αυτοκράτορα Αλέξανδρου της Ρωσίας και του Αυστριακού Καγκελάρου Μέτερνιχ που συγκεντρώνουν 10% αντίστοιχα. Αυτό αποδεικνύει ότι η εφημερίδα The Times του Λονδίνου έχει πρόσβαση στις σε γεγονότα που συμβαίνουν και που δημοσιεύονται στις στήλες της.
- Ως προς τον τόπο επανάστασης η Wallachin and Moldavia, Morea (Peloponnese) Patra, Tripolliza θεωρούνται σημαντικοί χώροι όπου η Ελληνική επανάσταση λαμβάνει μέρος λόγω της ιδιαιτερότητας που υπήρχε απο την Συνθήκη του Βουκουρεστίου (1812) και λόγω της παρουσίας και συμμετοχής ισχυρών πυρήνων της επανάστασης όπως ο Αλέξανδρος Υψηλάντης.

Άλλο σημαντικό γεγονός που δείχνει την στήριξη της εφημερίδας στην Ελληνική επανάσταση είναι ο απαγχονισμός του Πατριάρχη της

Κωνσταντινούπολης γεγονός που καταγράφεται η δυσaréσκεια των Βρετανών και τονίζεται ότι Βρετανικό συμφέρον καλεί την χώρα να δημιουργήσει μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ Βρετανών και Ελλήνων ώστε να προωθηθούν τα δικά τους συμφέροντα και όχι τα συμφέροντα της Ρωσίας. Για τους Βρετανούς η Οθωμανική αυτοκρατορία θεωρείται διαλυμένη και στις ειδήσεις που δημοσιεύονται τονίζεται η ανάγκη για παρέμβαση της Βρετανίας αλλά και άλλων Ευρωπαϊκών χωρών ώστε να βρεθεί λύση.

Τον Αύγουστος 1821 (η εφημερίδα εκφράζει ανοιχτά την γνώμη της) Οι Τούρκοι αναφέρονται ως “άπιστοι” κατά των οποίων η Αγγλία οφείλει να στραφεί προς υπεράσπιση των Ελλήνων. Στα τέλη του ίδιου μήνα δημοσιεύονται ειδήσεις που αναφέρονται στην αναγκαία στήριξή τους, καθώς πρόκειται για λαό με ευρωπαϊκή προοπτική. Προκειμένου να επιτευχθεί η προστασία τους αυτή υποστηρίζεται ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις οφείλουν να πραγματοποιήσουν συμφωνία με την Τουρκία για την απελευθέρωση των Ελλήνων.

Εν κατακλείδι, η Ελληνική επανάσταση δημιουργήθηκε από την δίψα των Ελλήνων για ελευθερία και αυτό έδωσε την δυνατότητα στους «Μεγάλους» να στηρίξουν τον πόθο των Ελλήνων για αποτίναξη της σκλαβιάς και της τυραννίας. Η Ελληνική Επανάσταση ξέσπασε σε μία εποχή όπου τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα καταπνίγονταν στο αίμα. Οι Μεγάλες Δυνάμεις στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης των δικών τους συμφερόντων βοήθησαν τον Αγώνα των Ελλήνων και χωρίς την παρέμβαση τους δεν είναι βέβαιο το πότε και αν αυτός θα πετύχαινε. Δεν μπορεί κανείς, όμως, να αρνηθεί ότι το αίμα και οι θυσίες του επαναστατημένου λαού ήταν η σπίθα που άναψε την φλόγα της απελευθέρωσης και δίχως αυτές η πραγμάτωση του εθνικού πόθου δεν θα χαριζόταν από τους ξένους.

Βιβλιογραφία

- Βακαλόπουλος, Α (1974) Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης – Αθήνα
- Κομίνης, Λ. (2002). Από την πένα στην οθόνη. Αθήνα: Πατάκης.
- Παραϊοαννου, Α., Pange, Α., Toki, Ε. & Pange, J. (2011). Newspapers in lifelong learning settings. Στο International Conference in Open and Distance Learning. Λουτράκι, 4-6 Νοεμ.
- Ιωσηφίδης, Θ. (2003) Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες. Αθήνα: Κριτική
- Λουλές, Δ. (1979) Ο Βρετανικός Τύπος για τη ναυμαχία του Ναβαρίνου. *Μνήμων*, 7, 3-4
- Παναγιωτοπούλου. Ρ., Ρηγοπούλου. Π., Ρήγου. Μ., Νατάρης. Σ. (1996) Η Κατασκευή της Πραγματικότητας και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Carvalho. Α. S. *Τα Πολιτικά Πράγματα στην Αγκόλα και ο Πορτογαλικός Τύπος* (σελ 157-163). Αθήνα: Αλεξάνδρεια

Ηλεκτρονικές Πηγές

- Αργυράκος, Γ. (2020) *Ο Φιλελληνισμός ως ευρωπαϊκό «κεκτημένο» και ο ρόλος των εφημερίδων κατά την Επανάσταση του 1821* ανακτήθηκε 5 Ιανουαρίου, 2023 από <https://www.eefshp.org/o-filellinismos-os-eyropaiko-kektimeno-kai-o-rolos-ton-efimeridon-kata-tin-epanastasi-toy-1821/>
- Encyclopedia Britannica (2023) *The Times British newspaper* retrieved January 5, 2023 from <https://www.britannica.com/topic/The-Times>
- Moore, M. (2020) *The Times readership* retrieved June 18, 2020 from <https://www.thetimes.co.uk/article/the-times-and-the-sunday-times-hit-record-16m-readers-a-month-after-pandemic-raises-digital-subscriptions-fvvgg78z>
- Tate. *The Times (London, UK)* retrieved June 13, 2022 from <https://www.tate.org.uk/art/artists/the-times-19167?fbclid=IwAR10ngTK8u7TPdEYTFEjMtTtWyOCBgSCXkqphVPYXmoRQM1KJyyq9wJLis>

Newsworks (2022) *The Times* retrieved June 13, 2022 from https://www.newsworks.org.uk/titles-at-a-glance/the-times/?fbclid=IwAR2hGAV_jkOCwwAan0QJqiLzPmCdIVrt5ekhzY4QEkqUUIOdeAx257Ry6vo

Propaganda news (2022) *1η Ιανουαρίου του 1788 οι Times του Λονδίνου βγάζουν το πρώτο τους φύλλο* ανακτήθηκε Ιουνίου 13, 2022 από <https://popaganda.gr/newstrack/protochronia-tou-1788-ekdidetai-to-proto-fillo-ton-times/>

